

Hem>Rättsliga åtgärder>EU:s och medlemsländernas rättssystem>Nationella specialdomstolar

Nationella specialdomstolar

Tyskland

Här hittar du information om hur specialdomstolarna i Tyskland är organiserade.

Arbetsdomstolar (*Arbeitsgerichte*)

Arbetsdomstolar handlägger arbetsrättsliga tvister om avtalsförhållanden mellan anställda och arbetsgivare (enskild arbetsrätt). De handlägger även tvister mellan parter i ett kollektivavtal, t.ex. tvister mellan fackföreningar och arbetsgivarorganisationer (kollektiv arbetsrätt), eller mellan arbetsgivare och företagsråd.

Arbetsdomstolarna (på delstatsnivå) är domstolar i första instans. Prövningen av mål sker i s.k. kammare, som är sammansatta av en yrkesdomare och två lekmannadomare (där den ena företrädar arbetstagarsidan och den andra företrädar arbetsgivarsidan). Vissa beslut utanför den muntliga förhandlingen fattas av ordföranden utan medverkan från lekmannadomarna.

Delstaternas arbetsdomstolar (*Landesarbeitsgerichte*, som också är domstolar på delstatsnivå) prövar överklaganden av domar från arbetsdomstolarna. Även här är sammansättningen en yrkesdomare och två lekmannadomare (där den ena företrädar arbetstagarsidan och den andra företrädar arbetsgivarsidan).

Avgöranden i sista instans meddelas av [förbundsarbetsdomstolen](#) (*Bundesarbeitsgericht*). Denna fattar beslut i en sammansättning av en ordförande, ytterligare två yrkesdomare samt två lekmannadomare (där den ena företrädar arbetstagarsidan och den andra företrädar arbetsgivarsidan).

Förvaltningsdomstolar

Tre olika grenar av domstolväsendet ansvarar för prövningen av förvaltningsbeslut: de allmänna förvaltningsdomstolarna, socialdomstolarna och skattedomstolarna. En viktig egenskap hos de allmänna förvaltningsdomstolarna är att de tillämpar *ex officio*-principen och prövar ärenden "på ämbetets vägnar" (*Amtsermittlung*). Detta innebär att domstolarna ska utreda sakfrågor i mål på eget initiativ (dvs. inte bara på begäran av en part, och utan att vara bundna av beviskrav), eftersom ett materiellt korrekt domstolsavgörande ligger i allmänhetens intresse.

Allmänna förvaltningsdomstolar

De allmänna förvaltningsdomstolarna har tre instanser.

Första instans är delstaternas förvaltningsdomstolar (*Verwaltungsgerichte*).

Andra instans är förvaltningsöverdomstolarna för varje delstat (*Oberverwaltungsgericht* eller *Verwaltungsgerichtshof*).

Högsta instans är [förbundsövervaltningsdomstolen](#) (*Bundesverwaltungsgericht*).

Förvaltningsdomstolarna är ofta förstainstansdomstolar. Förvaltningsöverdomstolarna är främst besvärinstanser, som prövar rättsliga aspekter och sakfrågor i avgöranden som meddelats av förstainstansdomstolar. Med mycket få undantag är förbundsövervaltningsdomstolen en besvärinstans som endast prövar rättsfrågor (*Revision*).

De **allmänna förvaltningsdomstolarna** handlägger i princip alla tvister mellan förvaltningsorgan och privatpersoner om korrekt tillämpning av förvaltningslagstiftningen. I stället för förvaltningsdomstolarna är de allmänna domstolarna dock behöriga när ett förvaltningsorgan inte deltar i målet som myndighet utan som ett privat företag. Detta gäller för alla tvister som kan uppstå med anledning av sådan verksamhet. Dessutom undantas tvister som enligt lag ska prövas av en annan domstol (t.ex. skattedomstolarna, socialdomstolarna eller de allmänna domstolarna) från den allmänna förvaltningsdomsrätten.

Förvaltningsdomstolarnas beslut fattas i sammansättning med flera domare. Sammansättningen är vanligtvis tre yrkesdomare och två lekmannadomare. Förvaltningsöverdomstolarna består vanligtvis av tre yrkesdomare. Förbundsövervaltningsdomstolen består vanligtvis av fem yrkesdomare. I förvaltningsdomstolarna kan mål hänskjutas till en ensamdomare.

Socialdomstolar

I likhet med förvaltningsdomstolarna är socialdomstolarna uppdelade i tre instanser med motsvarande arbetsfördelning. Socialdomstolarna fungerar i regel som förstainstansdomstolar. De 14 delstatssocialdomstolarna (*Landessozialgerichte*) fungerar som appellationsdomstolar. Med ytterst få undantag är [förbundssocialdomstolen](#) (*Bundessozialgericht*) en besvärinstans som endast prövar rättsfrågor (*Revision*).

Socialdomstolarna är främst ansvariga för att döma i tvister om socialförsäkringsfrågor (pensioner, olycks- och sjukförsäkringar och försäkringar för långvarig vård), arbetslöshetsförsäkringar, minimiförmåner för arbetssökande och social välfärd (särskilt socialbidrag, förmåner enligt lagen om förmåner till asylsökande (*Asylbewerberleistungsgesetz*) och vissa aspekter av lagen om personer med funktionsnedsättning (*Schwerbehindertenrecht*)).

Socialdomstolarna är sammansatta av en yrkesdomare och två lekmannadomare. Delstatssocialdomstolarna och förbundssocialdomstolen består av tre yrkesdomare och två lekmannadomare.

Skattedomstolar

Skattedomstolarna består av skattedomstolar i första instans och [förbundsskattedomstolen](#) (*Bundesfinanzhof*), som fungerar som högsta besvärinstans i rättsfrågor (*Revision*). Skattedomstolarnas behörighet omfattar främst tvister om uppbörd, skatter och tullar på federal nivå. Skattedomstolarna är sammansatta av tre yrkesdomare och två lekmannadomare. Förbundsskattedomstolen består av fem yrkesdomare. I skattedomstolarna kan mål hänskjutas till en ensamdomare.

Övriga specialdomstolar

Förbundsövervaltningsdomstolen

[Förbundsövervaltningsdomstolen](#) (*Bundesverfassungsgericht*) prövar författningsfrågor på federal nivå. Domstolen fattar sina beslut grundat på den tyska grundlagen (*Grundgesetz*). De flesta av målen i förbundsövervaltningsdomstolen rör klagomål om tillämpningen av grundlagen. Klagomålen inges av medborgare som hävdar att deras författningsenliga rättigheter har blivit åsidosatta genom en dom, ett myndighetsbeslut eller lagstiftning. Författningsbesvär medges i regel endast när alla andra tillgängliga rättsmedel har uttömts (t.ex. när ett beslut har överklagats till högsta instans). Endast i undantagsfall kan författningsbesvär anföras direkt mot en rättsakt.

Det finns flera andra typer av förfaranden. Det rör sig framför allt om abstrakt och konkret rättslig prövning av om en lag är förenlig med författningen och förfaranden för att kontrollera om författningsmyndigheter har överskridit gränserna för sin behörighet. Vissa beslut av förbunds författningsdomstolen kan få rättsverkan. Domstolen består av två avdelningar (*Senate*), som var och en består av åtta jurister. Domstolen fattar sina beslut i sammansättning med tre domare, eller i en avdelning, oftast utan muntliga förhandlingar.

Delstaternas författningsdomstolar (*Landesverfassungsgerichte/Staatsgerichtshöfe*)

Delstaternas författningsdomstolar fungerar som författningsdomstolar på delstatsnivå. De prövar huvudsakligen tvister som rör författningsfrågor enligt delstatslagstiftningen (*Landesrecht*), som också styr inrättandet och förvaltningen av samt behörigheten för dessa domstolar.

Länkar

[Förbundsarbetsdomstolen](#)

[Förbunds förvaltningsdomstolen](#)

[Förbundssocialdomstolen](#)

[Förbundsskattedomstolen](#)

[Förbunds författningsdomstolen](#)

Senaste uppdatering: 14/05/2021

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.